УДК 811.161.3

НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНОМОВНИХ ТЕКСТІВ (ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП)

TEACHING FOREIGN STUDENTS TO READ UKRAINIAN-LANGUAGE TEXTS (BEGINNER LEVEL)

Зозуля І.Є.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мовознавства
Вінницького національного технічного університету

У статті розглянуто проблему формування навичок читання на уроках української мови в іноземних студентів на початковому етапі навчання. Представлено зразки передтекстових, притекстових й післятекстових завдань, робота над якими допомагає іноземним студентам глибше осмислити зміст поданого матеріалу, засвоїти певні граматичні конструкції та опанувати нову лексику. Подано методичну розробку заняття роботи з текстом на елементарному рівні володіння мовою (А1–А2). З'ясовано основні труднощі, з якими стикаються іноземні студенти під час читання україномовних текстів. Виділено основні поради, яких необхідно дотримуватися для успішного оволодіння читанням.

Ключові слова: читання, навичка читання, українська мова як іноземна, іноземні студенти, україномовні тексти.

В статье рассмотрена проблема формирования навыков чтения на уроках украинского языка в иностранных студентов на начальном этапе обучения. Представлены образцы передтекстовых, притекстовых и послетекстовых заданий, работа над которыми помогает иностранным студентам глубже осмыслить содержание представленного материала, усвоить определенные грамматические конструкции и освоить новую лексику. Подано методическую разработку занятия работы с текстом на элементарном уровне владения языком (А1–А2). Выяснены основные трудности, с которыми сталкиваются иностранные студенты во время чтения украиноязычных текстов. Выделены основные советы, которые необходимо соблюдать для успешного овладения чтением.

Ключевые слова: чтение, навык чтения, украинский язык как иностранный, иностранные студенты, украиноязычные тексты.

The article deals with the problem of developing foreign students' reading skills at the Ukrainian language lessons at the beginner level of study. Examples of pretextual, by-text and post-text tasks are presented, the work of which helps foreign students to deeper comprehend the content of the given material, to master certain grammatical constructions

and new vocabulary. Methodical research of the textbook work at elementary level of language proficiency (A1–A2) is developed. The main difficulties encountered by foreign students when reading Ukrainian-language texts are identified. Basic tips which are necessary to be followed for successful reading skills are marked out.

Key words: reading, reading skills, Ukrainian as a foreign language, foreign students, Ukrainian texts.

Постановка проблеми. Активність у засвоєнні інформації в абітурієнтів відбувається на основі їхніх власних поглядів та інтересів, що є основним засобом мотивації навчальної діяльності. Читання є одним із найважливіших видів комунікативно-пізнавальної діяльності студентів. Ця діяльність спрямована на вилучення інформації з письмово фіксованого тексту. Читання виконує різні функції: служить для практичного оволодіння іноземною мовою, є засобом вивчення мови й культури, засобом інформаційної та освітньої діяльності, а також засобом самоосвіти. Як відомо, читання сприяє розвитку інших видів комунікативної діяльності, дає найбільші можливості для виховання й всебічного розвитку іноземних студентів засобами української мови як іноземної. Саме тому ми з колегами активно опрацьовуємо методику використання текстів для читання (особливо художніх) у процесі вивчення української мови як іноземної. У цьому й полягає **актуальність** нашого наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методика викладання української мови як наука досліджує процес навчання української мови, розкриває закономірності засвоєння різних сторін мови, визначає й мотивує засоби передачі знань студентам, прагне віднайти шляхи найбільш результативного навчання. Сучасні дослідження у сфері викладання української мови як іноземної знайшли своє відображення в наукових розвідках Л. Бєй, Т. Єфімової, І. Кочан, Д. Мазурик Т. Лагути, Б. Сокіл, О. Тростинської, Г. Тохтар, О. Туркевич і багатьох інших лінгвістів. Але масштабних методичних розробок саме з навчання читання іноземних студентів українською мовою нині невелика кількість.

Серед найновіших розвідок із цієї тематики є дослідження Галини Бойко, яке пов'язане з удосконаленням навиків читання студентів-іноземців на заняттях з української мови як іноземної. У статті розглянуто основні переваги особистісно-орієнтованого навчання та вдосконалення навиків читання науково-популярних текстів студентів-іноземців 1–2 курсів технічних спеціальностей на заняттях з української мови як іноземної. Подано п'ять стадій розвитку вміння читати, основні принципи зацікавлення студентів щодо читання й пізнання цікавої інформації, а також перераховано певні вміння, які студент повинен мати, щоб уміти працювати з книгою та з текстом. Зосереджено увагу на самостійній роботі студентів в аудиторії, читанні текстів будь-якого рівня складності, на зрозумінні, а не на відтворенні тексту [1].

Ніна Станкевич у своєму дослідженні «Види читання в курсі української мови як іноземної» зазначає, що «навчання читання – це складний і тривалий процес. Починають із читання з метою озвучити мовний матеріал, потренуватися у вимові, наголошуванні слів, виробити правильну інтонацію тощо, далі читання переслідує комунікативно прагматичні цілі, і поступово у студентів-іноземців виробляється ставлення до нього як до способу отримання інформації. Важливо, щоб викладач вміло поєднував у навчальному процесі всі описані вище види читання. Тоді студент навчається вільно поєднувати їх самостійно, а це – кроки до зрілого й мобільного читання як прагматичної, естетичної, культурологічної потреби» [8, с. 191].

За останній час з'явилися навчальні посібники, які дають можливість викладачам кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету комбінувати та використовувати різноманітні методики, техніки та вправи для покращення рівня читання іноземних студентів, які знайшли своє відображення в таких навчальних посібниках: «Розмовно-лексичний курс з української мови для слухачів підготовчого відділення для іноземних студентів», «Тексти для читання (початковий етап). Частина 1», «Українська мова. Країнознавство: навчальний посібник для студентів-іноземців» тощо [3; 4; 7].

Українська мова як іноземна – порівняно молода наука. Тому значну кількість дидактичних і методичних розробок можна запозичити у наших колег – російських лінгвістів. Такі дослідники, як Л.С. Крючкова, В.Е. Морозов, Н.В. Мощинська, Н.Л. Шибко більшість своїх наукових праць присвячують дослідженню методики уроків російської мови як іноземної (типології та моделі уроків, основним методам навчання, різним видам мовленнєвої діяльності тощо) [5; 6; 9].

Якщо брати до уваги досвід зарубіжних колег, то надзвичайно цікавими з цієї проблематики є наукові розвідки африканського викладача-лінгвіста Сарата У. Самаранайкея та бразилійського дослідника Кореа Кадер Карли Колегаро, які вивчали нестандартні методи та способи навчання

читання в іншомовній аудиторії, спираючись на їхні переваги та недоліки [11; 12].

Отже, незважаючи на наявність певної кількості публікацій, присвячених цьому питанню, у вітчизняних дослідженнях досі існують проблемні аспекти.

Постановка завдання. Читання іноземною мовою як комунікативне уміння та засіб спілкування є поряд з усним мовленням важливим видом мовленнєвої діяльності та найбільш розповсюдженим способом іншомовної комунікації, яким іноземні студенти, що навчаються в Україні, мають оволодіти згідно з вимогами чинної програми та Державного стандарту з вивчення іноземних мов. Удосконалення навичок читання дасть змогу іноземним студентам долучитись до наукових і культурних аспектів нашої країни, познайомить із життям і традиціями українців, збагатити пасивний та активний словниковий запас.

Важливість та актуальність досліджуваної проблеми, її недостатня теоретична та практична розробленість, необхідність подолання означених протиріч зумовили вибір теми статті – «Навчання читання іноземних студентів українською мовою (початковий етап навчання)». **Мета наукової розробки** – формування навичок читання українською мовою в іноземних студентів початкового етапу навчання (підготовче відділення) та виокремлення прийомів подолання труднощів, які виникають в іноземних студентів під час читання україномовних текстів.

Виклад основного матеріалу. На нашу думку, суть навчання читання іноземних студентів полягає в тому, щоб сформувати в них не лише іншомовну комунікативну навичку, але й оволодіння технікою читання. Це в майбутньому допоможе сформувати іншомовні компетенції, а саме – полікультурну, країнознавчу, соціокультурну, забезпечити активність і зацікавленість на уроках. Оволодіння технікою читання передбачає автоматизацію таких дій студентів: упізнавати, розрізняти й озвучувати букви, а також їх сполучення у словах з урахуванням правил читання, прогнозувати мовний матеріал, членувати речення на синтагми і правильно інтонувати як окремі речення, так і невеликі тексти у процесі читання вголос і про себе. Показником сформованості навичок техніки читання є швидкість виконання операцій зорового сприймання та ідентифікації графічних образів слів зі звуковими образами, що зберігаються у довготривалій пам'яті читача. Це завдання першого семестру, коли іноземні студенти вивчають фонетику, найпростішу лексику та елементарні граматичні конструкції, які необхідні їм для побутового спілкування та проживання в Україні.

Ми ж хочемо звернути свою увагу на вдосконалення навичок читання уже тоді, коли студенти навчилися правильно інтонувати речення, читати більші за обсягом тексти й працювати над їхнім змістом. Це навчальний матеріал уже другого семестру (на підготовчому відділенні).

Для іноземних студентів уміння читати правильно залежно від комунікативної установки, використовувати різні види читання є фундаментальним умінням, що впливає на результативність навчання та на отримання відповідних знань із майбутньої спеціальності.

У другому семестрі ми намагаємося читати зі студентами тексти, які певною мірою дотичні до науково-популярного стилю. Наприклад, викладачі нашої кафедри створили посібник, де текстовий матеріал поданий за тематичними розділами: «Цікава наука»,«Як працює наука»,«Техніка»,«Моя планета Земля». Загалом ці тексти складені самими викладачами та є адаптованими для початкового етапу навчання.

Для формування умінь осмислення інформації тексту ми поділяємо завдання на дотекстові (передтекстові), притекстові й післятекстові.

Передтекстові завдання. На цьому етапі викладач не лише пояснює новий матеріал, але й за допомогою великої кількості вправ активізує мовленнєвий і життєвий досвід студентів, який необхідний для прочитання поданого тексту. До цього етапу належить формування в іноземних студентів рецептивного й потенціального (активного) словникового запасу. Головне призначення передтекстових завдань – зняття лексичних, граматичних, лінгвостилістичних, структурно-змістових, лінгвокраїнознавчих складнощів тексту. До цієї ж групи (за потреби) можуть входити вправи на розвиток техніки читання.

Притекстові завдання виконуються студентами в процесі першого читання тексту. Зазвичай їх небагато: одне або два. Але роль цих завдань, на нашу думку, надзвичайно велика. Пропонуючи такі завдання, викладач спрямовує студентів на певний підхід до тексту, а саме: як до джерела практичної інформації, як до засобу пізнання України чи світу загалом, як до сукупності інформації з теми, яка вивчається, тощо. До того ж притекстове завдання має бути сформульоване так, щоб воно дало змогу викладачу переконатися в тому, що іноземні студенти, загалом, зрозуміли прочитаний матеріал.

Післятекстові завдання. Призначення післятекстових завдань – більш точна перевірка

розуміння прочитаного іноземними студентами з метою удосконалення різноманітних умінь, які необхідні для подальшої інтерпретації тексту. Традиційний вид таких завдань – питання-відповіді. Ми схиляємося до думки, що на початковому етапі вивчення української мови як іноземної після першого прочитання тексту можна поставити не більше ніж 10 запитань. Можливі й легші варіанти такого завдання, які варто використовувати, коли розвиток репродуктивних умінь іноземних студентів значно відстає від рівня їхніх рецептивних умінь. Наприклад:

1) Дати відповіді на альтернативні запитання («так» чи «ні»).

2) Визначити, чи відповідають висловлювання змісту тексту.

3) Вибрати правильну відповідь на запитання із декількох запропонованих варіантів.

Особливими видами завдань на перевірку розуміння тексту можуть бути такі:

1) Визначення хронологічної послідовності подій, що описані в тексті.

2) Самостійне складання питального чи номінативного плану до тексту.

3) Уточнення та виправлення плану, який запропонував викладач.

Наведемо приклад роботи з текстом на елементарному рівні володіння мовою (А1–А2) [3, с. 59–61].

Наша планета Земля

Завдання 1. *Прочитайте, запишіть і запам'ятайте нові слова та словосполучення.*

Планета, зображення, суша, частина, шар, ядро, мантія, земна кора, товщина, учений, оболонка, літосфера, гідросфера, атмосфера, мешканець, рослина, тварина, біосфера, ось (вісь), дзиґа, доба, оберт, бік, Сонце.

Повний, твердий, гарячий.

Завдання 2. *Утворіть форми доконаного виду від дієслів недоконаного виду.*

Зразок: думати – ***по***думати, казати – ***с***казати, запит***ува***ти – запитати.

Дивитися, бачити, говорити, називати, крутитися, робити, повертатися, обертатися.

Завдання 3. *Запишіть іменники, від яких утворені подані прикметники.*

Верхній, кам'яний, водний, повітряний, земний.

Завдання 4. *Від поданих дієслів утворіть за допомогою суфіксів* ***-ння, -ення*** *іменники.*

Складатися, обертатися, крутитися, повертатися.

Завдання 5. *Прочитайте та перекладіть подані дієприкметники. Скажіть, від яких дієслів вони утворилися.*

Намальований, живий, освітлений, неосвітлений.

Завдання 6. *Прочитайте текст. Дайте йому назву.*

Ми всі живемо на планеті Земля. Якщо подивитися на зображення Землі, то можна побачити, що білим кольором намальовані хмари, жовтим і коричневим – сушу, зеленим – ліси. Голубий колір – це вода: океани, моря й озера. Більша частина Землі – це вода. Тому Землю ще називають голубою планетою.

Земля складається з трьох шарів: ***ядра, мантії, земної кори.*** Земною корою називають верхній, твердий шар Землі. Під земною корою лежить мантія. Вона має більшу товщину й дуже гаряча. Але ядро, що розташоване в центрі Землі, ще гарячіше.

Учені говорять, що Земля має кілька оболонок. Кам'яну оболонку називають ***літосферою***. Океани, моря, озера та річки – це водна оболонка, **гідросфера.** Повітряна оболонка називається **атмосферою**. Мешканці Землі: рослини, тварини, люди – це її жива оболонка, або **біосфера**.

Земля обертається навколо Сонця. Але вона також крутиться навколо своєї ***осі***, наче дзиґа. За ***добу*** Земля робить повний оберт навколо своєї осі. Коли Земля крутиться, вона повертається до Сонця спочатку одним, а потім іншим боком. На освітленому боці Землі день, а на неосвітленому – ніч [10, с. 6–7].

Завдання 7. *Дайте відповіді на запитання.*

1. Як називається наша планета?

2. Що займає більшу частину поверхні Землі – вода чи суша?

3. Чому нашу планету називають голубою?

4. Із яких трьох шарів складається планета Земля?

5. Який із цих шарів найбільш гарячий?

6. Скільки оболонок має Земля? Як вони називаються?

7. Навколо чого обертається Земля?

8. За скільки часу Земля робить повний оберт навколо своєї осі?

9. Чому бувають день і ніч?

Завдання 8. *За зразком від поданих іменників утворіть прикметники.*

Зразок*: Вода – водний.*

Камінь, вода, повітря, море, сонце, земля, день, ніч, світло.

Завдання 9. *Утворіть словосполучення з поданих слів. Поясніть їхнє значення.*

Навколо, обертатися, Сонце; під, книга, стіл; навколо, крутитися, вісь; до, повертатися, Сонце; за, робити, доба, оберт, повний.

Завдання 10. *Знайдіть у тексті синоніми та антоніми до поданих слів.*

Синоніми: жителі, 24 години, декілька, теж.

Антоніми: менший, холодний, нижній, м'який, день, над, мертвий, освітлений.

Завдання 11. *Прочитайте мікротексти, поставте слова та словосполучення в правильні форми.*

СОНЦЕ

Сонце на (небо) здається (ми) не дуже великим. Насправді це не так. Сонце – це велетенська розпечена куля, яка набагато більша від (Земля). А (маленький) воно здається тому, що розташоване дуже далеко від (ми). Сонячні промені несуть (ми) світло й тепло.

МІСЯЦЬ

Місяць, так само як і Земля, має форму кулі, але він менший за (Земля) і набагато менший від (Сонце). Місяць завжди обертається навколо (Земля), тому його ще називають (супутник) Землі. Вночі ми з (ви) можемо бачити на (небо) Місяць різної (форма).

Завдання 12. *Дайте відповіді на запитання до мікротекстів у завданні 7.*

1. Місяць більший чи менший від Землі?
2. Місяць більший чи менший від Сонця?
3. Чому Місяць також називають супутником Землі?
4. Яку форму насправді має Місяць?

Завдання 13. *Питання для обговорення:*

А) Вночі нам з вами здається, ніби Місяць світиться. Чи насправді це так?

Б) Якої форми ми з вами можемо бачити Місяць на небі?

Завдання 14. *Випишіть із тексту слова тематичної групи «Планета».*

Завдання 15. *Перекажіть текст із завдання 6.*

Використовуючи вищеподаний матеріал, можемо проаналізувати етапи роботи з текстом.

1. Зняття лексичних труднощів – знайомство з новими словами та словосполученнями.
2. Вивчення граматичного матеріалу, який наявний у тексті.
3. Власне читання тексту.
4. Відповіді на запитання, які розкривають зміст прочитаного тексту.
5. Робота із синонімами та антонімами, утворенням словосполучень.
6. Перехід до письмового мовлення – письмові відповіді на запропоновані викладачем питання; передача основного змісту тексту декількома фразами, завдання на прогнозування.
7. Переказ тексту.

Усі ці етапи роботи над текстом, безсумнівно, допомагають іноземним студентам глибше осмислити зміст поданого матеріалу, засвоїти певні граматичні конструкції та опанувати нову лексику.

Звичайно, під час читання текстів на початковому етапі навчання в іноземних студентів виникає багато труднощів. Тому ми наведемо деякі прийоми їхнього подолання:

1. Необхідно формувати в іноземних студентів механізми прогнозування, здогадки, ідентифікації; вчити їх аналізувати, знаходити мовні опори в тексті, користуватися за потреби словником.
2. Треба продовжити навчання навичок читання про себе, побудованого на процесах внутрішнього мовлення, що протікає з прихованою артикуляцією.
3. Навчати саме техніки читання треба на добре засвоєному лексичному й граматичному матеріалі.
4. Добір текстів українською мовою переслідує комплекс практичних, загальноосвітніх, розвиваючих і виховних цілей. Розвиток умінь читання текстів на початковому етапі навчання сформовано на розуміння частково адаптованих текстів різних жанрів, спираючись на відповідні пояснення й коментарі за потреби з використанням двомовного словника.

Для успішного оволодіння читанням необхідно:

1. Підбирати тексти відповідно до мовного досвіду іноземних студентів та їхніх інтересів.
2. Тексти повинні вирізнятися цікавістю й привабливістю сюжету, бути доступними з погляду мовних труднощів, вирізнятися актуальністю з позицій загальнолюдських цінностей, містити проблему.
3. Тексти забезпечити передтекстовими, притекстовими або післятекстовими завданнями (коментарями, анотаціями, рекомендаціями). Тематика й проблематика текстів формують необхідні мовні та мовленнєві уміння й навички.
4. Розвивати в іноземних студентів інформаційно-комунікативні вміння, пов'язані з умінням систематизувати та узагальнювати інформацію, а також навчити студентів інтерпретувати образно-схематичну інформацію, стискати текст і виділяти його основний зміст, використовувати отриману інформацію в проектній діяльності. Цей етап здійснюється в тому разі, коли текст використовується не тільки як засіб навчання читання іноземною мовою, але й для розвитку продуктивних умінь в усній або письмовій мові, тобто для навчання говорінню та письма.
5. Багато дослідників, серед яких М.Л. Вайсбурд й С.А. Блохіна, радять завдання на уроці роз-

поділяти індивідуально з урахуванням інтересів і побажань студентів, тобто здійснювати диференційований підхід в умовах спільної діяльності, що передбачає різні організаційні форми роботи: індивідуальну, парну, колективну, групову. Тут можуть відбуватися дискусії, задаватися питання у разі недостатнього розуміння контексту, а також може здійснюватися обмін думками з приводу прочитаного й виявлятися ступінь розуміння змісту тексту. Отже, на заняття буде виноситися текст і завдання до нього, які вимагають кваліфікованої допомоги викладача на уроці. Для самостійного читання вдома підбираються більш спрощені текст,, або це може бути підготовчий текст до подальшого читання основного тексту на уроці [2, с. 35].

Висновки. Читання як вид мовленнєвої діяльності є однією з головних практичних цілей навчання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах України. Проте не меншу роль відіграє читання у навчальному процесі як засіб навчання, адже воно допомагає в оволодінні мовним матеріалом, в його закріпленні та нагромадженні. Наприклад, читання допомагає удосконалювати вміння усного мовлення: під час читання як уголос, так і про себе функціонують провідні мовні аналізатори – слухові та мовленнєво-рухові, характерні для говоріння. Уміння читати дає можливість у разі потреби підібрати необхідні друковані матеріали та препарувати їх із метою підготовки усного повідомлення.

Нами доведено, що читання україномовних текстів розвиває мислення іноземних студентів, допомагає усвідомити особливості системи іноземної (української) мови. Інформація, яку отримує іноземний студент з іншомовних текстів, формує його світогляд, збагачує країнознавчими знаннями про історію, культуру, економіку, політику, побут країни, мову якої він вивчає. Велика розумова робота, котра виконується читцем із метою проникнення у зміст тексту, розвиває мовну здогадку та антиципацію, самостійність у подоланні мовних і смислових труднощів, інтерес до оволодіння іноземною мовою.

Отже, ми розглянули систему вправ, яка необхідна для кращого осмислення тексту іноземними студентами; виокремили прийоми подолання труднощів, з якими можуть стикатися іноземні студенти під час читання україномовних текстів; сформулювали поради, яких бажано дотримуватися для успішного оволодіння читанням.

Наше дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми навчання читання іноземних студентів україномовних текстів. Перспективними напрямами подальших розвідок є такі: дослідження умінь іноземних студентів, які необхідно формувати в процесі навчання читання на різних етапах вивчення української мови (від базового до просунутого); розроблення методики підбору матеріалів для навчання читання іноземних студентів (класного й позакласного); укладення збірника вправ, які формують навички техніки читання в іноземних студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойко Г.І. Удосконалення навиків читання студентів-іноземців на заняттях з української мови як іноземної. Парадигма пізнання: гуманітарні питання. 2016. Вип. 13. С. 125–136.

2. Вайсбурд М.Л., Блохіна С.А. Навчання розуміння іншомовного тексту при читанні як пошукової діяльності. Иностранный язык в школе. 1997. № 1–2. С. 33–38.

3. Зозуля І.Є., Мошноріз М.М. Розмовно-лексичний курс з української мови для слухачів підготовчого відділення для іноземних студентів: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2018. 77 с.

4. Зозуля І.Є., Новак О.М., Присяжна О.Д. Тексти для читання (початковий етап). Ч. 1: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2016. 127 с.

5. Крючкова Л.С., Мощинская Н.В. Практическая методика обучения русскому языку как иностранному: учеб. пособие. 6-е изд., стер. Москва: ФЛИНТА: Наука, 2017. С. 331–400.

6. Морозов В.Э. Методика урока русского языка как иностранного: учебно-методическое пособие по преподаванию русского языка в инокультурной среде. 2-е изд., испр. Москва, 2007. С. 42–69.

7. П'яст Н.Й., Стадній А.С., Радомська Л.А. Українська мова. Країнознавство: навч. посібник для студентів-іноземців. Вінниця: ВНТУ, 2013. 112 с.

8. Станкевич Н.І. Види читання в курсі української мови як іноземної. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2013. Вип. 8. С. 186–193.

9. Шибко Н.Л. Общие вопросы методики преподавания русского языка как иностранного: учеб. пособие для иностранных студентов филологических специальностей (электронное издание). СПб.: «Златоуст», 2015. С. 174–183.

10. Samaranayake Sarath W, Dr. Joaquin Jr. Gabaino. Teaching reading in a foreign language: sentence method or eclectic method. International journal of English language, literature and translation studies. Vol. 2. Issue 4. 2015 (Oct. – ec.). P. 240–246.

11. Correa Kader Carla Callegaro. Teaching reading in the foreign language classroom. VIDYA. Santa Maria. V. 28. № 1. January, 2008. P. 105–112.